

ЛЕСКОВАЧКИ КУЛТУРНИ ЦЕНТАР

**ДИЈАЛЕКАТ – ДИЈАЛЕКАТСКА
КЊИЖЕВНОСТ**

ЛЕСКОВАЦ, 2009.

Ненад Вујадиновић,
Говор Каменара,
Монографије IV/4, Научно друштво за неговање
и проучавање српског језика, Београд 2007, стр. 129

Књига „Говор Каменара“ Ненада Вујадиновића представља значајан прилог српској дијалектолошкој науци, посебно у ужој области истраживања говора Бококоторског залива. Текст књиге је незнатно измењена верзија магистарског рада, који је под насловом *Опис говора Каменара* одбрањен 23. 04. 1998. године на Филолошком факултету у Београду. Књига се састоји од неколико одељених целина, које иду овим редоследом: Увод (9–18), Фонетика (19–57), Акценат (59–78), Морфологија (79–94), Из синтаксе (95–97), Закључне напомене (99–106), Текстови (107–116), Скраћеница (117–123) и Садржаја (125–127).

У Уводу аутор даје осврт на историјске, географске и демографске прилике Каменара и његове околине. Посматрани пункт аутор омеђује територијом месне заједнице Каменари, која је смештена на северозападној страни најужег дела бококоторског залива. „Под том се одредницом данас обично подразумевају територије некадашњих села: Крушевица, Јошице, Каменара и Ђурића“ (9). Важно поглавље које ову монографију квалификује као темељито постављену студију јесте преглед историјата посматраног проблема и проучености теме, које износи у делу „О досадашњим проучавањима и о овом раду“. Уз давање исцрпног прегледа досадашњих проучавања црногорских говора источнохерцеговачког типа (П. Ивић, Д. Вушовић, А. Пецо, М. Пешикан, В. Томановић, Т. Брајковић, С. Реметић, Д. Вујичић, С. Мусић, Д. Ђупић, Д. Достинић и др.), Ненад Вујадиновић напомиње да је и поред наизглед великог броја истраживачких радова бокелских говора источнохерцеговачког типа остало неразјашњених питања, поготово када је реч о детаљном опису особина и њихове унутрашње диференцијације.

Прво поглавље језичке анализе аутор је отпочео са анализом гласовних особина. Ове особине аутор је анализирао са становишта артикулације у другим говорима источнохерцеговачког типа, као и са ситуацијом у нашем књижевном језику. Поред особина заједничких углавном свим говорима источнохерцеговачког типа, аутор истиче појаву палатализовања сонанта л као општеприморске појаве. Такође, употреба гласа х у свим позицијама у речи (иницијалној, медијалној и финалној) резултат је деловања одређених социолингвистичких односно етноконфесионалних фактора. Утисак је, истиче аутор, да је ова појава чешће у говору становника католичке вероисповести.

У другом поглављу „Акценат“ аутор истиче да овај говор има четвороакценатски систем с издиференцираним тонским и квантитативним особинама, као и неакцентовану дужину која у овим говорима, као и

у говорима источнохерцеговачког типа, може доћи у слоговима који долазе после акцентованог. Ипак, и у овом говору аутор проналази утицај конзервативних црта у акцентуацији. Тако, на пример, код именица мушког рода факултативно се појављују акценатски типови типа: гла̀ва, стрѝца итд., што указује на значајан утицај акцентуације суседних зетско-јужносанџачких говора.

У трећем поглављу „Морфологија“ аутор је анализирао деклинацију именица (мушког рода, средњег рода, именице шенског рода на -а, именице женског рода на сугласник), заменица (личних и придевских), придева, бројева, глагола (инфинитив, аорист, глаголски прилог прошли, презент, императив, имперфекат, глаголски придев трпни, глаголски прилог садашњи, футур први, футур други, плусквамперфекат) и прилога.

Следи кратко четврто поглавље „Из синтаксе“. Општецрногорска појава неутрализације разликовања падежа места од падежа кретања позната је и говору Каменара. Аутор разматра и друге синтаксичке особине као што су употреба предлога у уместо предлога *по* у конструкцијама са значењем кретања с циљем да се нешто донесе (пошла е у дрва, кренули су у рибу итд.), затим у овом говору јавља се паралелна употреба датива именице *кућа* и прилога *дома* у конструкцијама типа: *је ли кући/дома?* итд.

У последњем поглављу „Закључне напомене“ аутор резимира своја истраживања говора Каменара према посматраним језичким нивоима: фонетици, акценту, морфологији и синтакси. На истом месту аутор је истакао и оне особине које, према садашњем истраживању, одударају од раније забележених особина од стране других истраживача. Тиме је аутор одговорио на постављена питања и задатке које је изнео у уводном делу. Важна је и ауторова констатација да је бокелске говоре, као својеврсну етничку и културну целину, потребно што скорије детаљно описати јер се због утицаја медија, мешања бокелског становништва са становништвом из других крајева у знатној мери нарушава бокелска етничка и културна посебност.

Владан Јовановић